

CAP AL CONGRÉS DELS MRPs DE CATALUNYA

Inda Moragues Cornadó. Moviment de Renovació Pedagògica del Camp de Tarragona

L'Associació de Mestres del Camp de Tarragona per a la Renovació Pedagògica, dita també Moviment de Renovació Pedagògica del Camp de Tarragona, així com la resta de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya, vam començar a definir-nos com a grup el 1983 (a Roses); el 1986 (a Lleida) constituïrem la Federació de MRPs de Catalunya.

Els MRPs volem ser útils per al progrés i la millora de l'escola, reflexionant sobre el moment escolar actual, elaborant propostes d'avenç i millora de l'escola, procurant que totes aquestes propostes incideixin i arribin a la societat per tal de canviar i millorar el sistema educatiu. Necessitem una reflexió constant sobre les funcions de l'educació i el seu paper en l'actualitat. És amb aquesta finalitat que hem de parlar, a tota Catalunya, en un congrés que aglutini tothom.

Per què és necessari el Congrés

Ara, en un moment en el qual el Departament d'Ensenyament assumeix les seves competències en la formació permanent, hem estat els que més li hem demanat que respongués a aquestes competències. Deixant de banda si el Pla de Formació propiciat pel Departament és tal com creiem que hauria de ser, els MRPs volem incidir més en els aspectes anteriors, replantejar-los i actualitzar-los.

Malgrat tot, les funcions de suplència dels MRPs en la formació del professorat, amb més o menys intensitat al llarg dels anys, han estat un reflex de la preocupació dels mestres.

Si som capaços de recuperar la capacitat de generar propostes positives, creatives i dinamitzadores i tenim l'habilitat de portar-les a la pràctica, contribuirem a millorar l'escola i al mateix temps, la societat.

D'on venim

D'entrada s'hauria de dir que majoritàriament els grups de mestres a les nostres comarques s'han estructurat al voltant de les Escoles d'Estiu (a partir d'ara, E.E.) i les activitats d'hivern, però caldrà fer una anàlisi de com ha estat aquesta organització al llarg de la història del moviment de mestres a les nostres comarques.

La nostra organització es pot dividir en tres grans blocs:

• *De 1971 a 1979/80:* Inici de l'E.E. de les Comarques Tarragonines. Neixen les E.E. de la Generalitat.

En el decurs d'aquesta primera època es consolidà el grup organitzador al voltant de la Secció de Pedagogia del Centre de Lectura de Reus, amb la supervisió i el vist-i-plau de l'Associació de Mestres Rosa Sensat. Les dues primeres E.E. es feren a Reus (1971 i 1972). Després hi hagué un parèntesi de dos anys i el gener de 1975, per tal de tenir un marc legal i poder fer activitats, es creà l'Associació d'Antics Alumnes de l'Escola Normal de Tarragona, que fou capdavantera del moviment de mestres. No és fins el setembre de 1976 que es legalitzà, però podia funcionar com a Comissió Gestora de l'Associació d'Antics Alumnes de la Normal de Tarragona. Val a dir, també, que l'Escola Normal oferí un lloc a l'Associació per a les reunions, treballs, etc. Així mateix, la Secció de Pedagogia del Centre de Lectura de Reus ens donà facilitats per a les tasques d'infraestructura. En aquest període el Col·legi de Llicenciats, constituït legalment, també participà en les activitats de les E.E. i en el posterior debat que es generà.

El 1977 es creà el Sindicat d'Ensenyants, amb el nom de Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Comarques Tarragonines (STECT), i la seva Secció de Pedagogia. Es podria dir que era el grup de l'Associació d'Antics Alumnes de la Normal de Tarragona. Per tant, aquesta Associació servia per a posar més noms a les entitats organitzadores de l'EE.

En estreta col·laboració amb el Col·legi de Llicenciats, la Secció de Pedagogia mantingué una activitat frenètica. Fins i tot arribà a tenir un servei de reproducció propi. Durant aquesta primera època es generà una gran quantitat de documentació. Dins el grup hi havia una petita comissió que "redactava", que "dissenyava", que muntava grups de treball, que buidava enquestes... Així, les Revistes de l'Escola d'Estiu, conjuntament amb els resums que s'enviaven als/les participants eren, amb la distància del temps, fonts d'informació, veritables cròniques. Els mestres no acostumem a escriure gaire; per tant, disposar de tanta documentació escrita tenia —i té— un valor afegit.

La 4a. E.E., la del 1976, ja fou independent, conjuntament amb les de Lleida, Girona i Palma. El mateix any l'E.E. de Barcelona se subvencionà, la qual cosa "restà" alumnes a la de Tarragona. El grup organitzador protestà i féu un comunicat a l'E.E. de Rosa Sensat.

Textualment es deia: «Creiem que aquesta reducció —d'alumnat— ha estat produïda en bona part pel caràcter gratuït de l'E.E. de Barcelona al poder-se aconseguir la subvenció oficial, cosa que ens alegra, però el fet de no estar subvencionada la nostra E.E. ha obligat a suspendre un gran nombre de curssets que ha incidit en la marxa general de l'E.E.

Tot això ens ha portat a pensar en la necessitat urgent de coordinar les diferents E.E. potenciant les actuals i creant-ne de noves, per poder eixamplar encara més el moviment de renovació de l'ensenyament per tota Catalunya, única forma de recollir la problemàtica específica de les diferents comarques. Aquesta coordinació podria traduir-se en la creació d'un organisme que agrupés totes les entitats organitzadores per planificar conjuntament les properes E.E.».

La proposta, del tot innovadora, fou acceptada i naixé un nou concepte: reunir esforços per tal de millorar l'ensenyament.

Des del 78 fins el 82 la mitjana de participants a les E.E. anà des de 350 a 482. Del 83 fins el 87 la mitjana va des dels 510 als 726.

• *De 1980 a 1988: Consolidació i nou replantejament de les E.E.*

L'arribada de la democràcia diversificà cada vegada més el grup organitzador del moviment de mestres, especialment el de l'Escola d'Estiu. Durant els anys 1980 i 1981 es creà el Grup de Mestres del Camp de Tarragona, que s'encarregà —conjuntament amb els altres setze grups que en aquell moment hi havia a Catalunya— de negociar amb la Generalitat la transferència de les Escoles d'Estiu. El 1983 es constituí legalment l'Associació de Mestres del Camp de Tarragona per a la Renovació Pedagògica, anomenat, de forma abreujada, MRP del Camp de Tarragona. Val a dir que aquest moment fou un dels més gratificants en la història del MRP del Camp de Tarragona: la Generalitat, que té competències plenes en ensenyament, oferí al grup de mestres de Tarragona la seva primera infraestructura de Renovació Pedagògica: El Camp d'Aprenentatge de Tarragona. A altres comarques els grups de mestres es consolidaren al voltant dels Centres de Recursos Pedagògics, però el CRP de Tarragona encara tardà a crear-se. Els MRPs van ser reconeguts per les institucions i foren rebuts per la

M o v i m e n t s d e R e d n a g o g i c a P e d a g o g i c a

Generalitat per tal de signar convenis i organitzar conjuntament, les Escoles d'Estiu.

Les E.E. dels anys 1983, 1984 i 1985 ja auguraren un predomini de les noves tecnologies: l'E.E. s'omplí d'aparells informàtics i vídeos. Per a celebrar la nova era tecnològica les cròniques del dia a dia es feien amb els «TELE-CONYES», i esdevingueren, també, "documents" del nostre treball.

El 1987 va ser any de celebracions. Es féu un recull del que han estat les E.E. al llarg de quinze edicions.

• *De 1988 fins a l'actualitat*: Reflexió sobre la formació permanent i el nou model d'E.E.

El 1988, atesa la problemàtica general dels ensenyants, es féu un parèntesi i no se celebrà l'E.E. Va ser el moment en què els MRPs es plantejaren la Formació del Professorat i la nova tasca de les Escoles d'Estiu. Des de la de 1989 (la 16na.) fins el moment actual, les E.E. han fet un canvi molt important: la formació permanent és quasi bé inexistent i es prioritzen més les discussions, els debats, les relacions humanes...

Un fet comú i "documentat" de totes les E.E. és la crida del grup organitzador a participar en properes edicions de l'E.E.

Com hem treballat a les Escoles d'Estiu

Al voltant d'un tema general, de les conferències, dels grups de treball, dels seminaris, etc. Les E.E. han estat durant molt temps generadores de debat i d'elaboració de propostes i d'alternatives. Els grups de mestres de les nostres comarques sempre han volgut ser l'avantguarda de la renovació pedagògica. Ho hem anat demostrant al llarg les 20 edicions de l'E.E. i de la gran quantitat de jornades organitzades sobre temes d'actualitat pedagògica.

Però, com hem reflexionat sobre l'escola i com hem viscut l'actualitat del moment?

Durant la primera època (de 1971 al 1980), les E.E. foren veritables illes de llibertat; llibertat de reunió, d'expressió, de poder parlar de Catalunya. A Barcelona en la X E.E. de Rosa Sensat, s'aprovà el Document d'Escola Pública Catalana. El grup de mestres de les nostres comarques participà molt activament en les assemblees que se celebraren a Barcelona.

El 1976, l'Escola d'Estiu s'adherí a l'Assemblea de Catalunya i al Congrés de Cultura Catalana.

La legalització dels partits polítics obligà l'E.E. de 1977 a presentar el Tema General: *Alternatives a l'Ensenyament*. Els grups participants van ser: PSUC, PSC, ORT, OIC, i les organitzacions: Congrés de Cultura Catalana, Cristians pel Socialisme i Bloc Feminista, que presentaren les seves propostes.

Una de les preocupacions dels ensenyants d'aquesta

època va ser la seva organització i la seva formació. Les E.E. intentaren donar resposta a ambdues qüestions organitzant cursos de formació a tots els nivells de l'ensenyament i en totes les àrees, sense oblidar-se de les d'expressió:

La plàstica a l'escola era una reivindicació importantíssima dels inicis de les E.E., ja que els ensenyants en desconeixíem els secrets de la seva didàctica.

L'educació musical, tan arrelada a les tradicions catalanes, les danses i l'educació del lleure; durant força edicions fou dirigida pel malaurat Xesco Boix, pioner dels animadors infantils. També hi participaren el Sac, Ara va de Bo, Jaume Arnella, i altres animadors de les nostres comarques.

Quant a la seva organització, els ensenyants del moment ens manifestàvem com a treballadors i treballadores de l'ensenyament. Paraules molt habituals en l'actualitat, però que en aquell temps van portar moltes discussions. Els temes de debat eren força importants: l'organització dels ensenyants, l'estatut de l'ensenyant, la forma de l'accés a l'ensenyament públic, les retribucions, l'anàlisi de l'ensenyament a les nostres comarques, la idea d'anar cap a un sindicat d'ensenyament unitari, representatiu, democràtic i independent...

El 1977 es creà la Comissió Gestora del Sindicat d'Ensenyants (sector estatal) i es féu un debat al sector de la privada. S'inicià el Congrés Constituent del Sindicat d'Ensenyants, i el 1978 l'STECT ja fou una realitat.

Catalunya és l'altre gran bloc d'aquest primer apartat. La llengua catalana i el seu ensenyament; Catalunya a l'Escola i l'Escola a Catalunya. Com serà la propera Escola a Catalunya (marc legal, oberta a l'entorn, catalana...) són els grans eixos de la discussió. L'E.E. viu intensament el restabliment de la Generalitat, entrant a formar part de la xarxa d'E.E. de la Generalitat de Catalunya. Amb aquest objectiu s'elaborà un document força clarificador: «En el moment de pensar en l'E.E. de Catalunya per a l'any 1979 tots els qui aquests darrers anys hem treballat perquè l'E.E. sigui un instrument per a la millora radical de l'Escola Catalana, oferim a la Generalitat la continuació d'aquest treball nostre amb les mateixes línies que durant aquests anys s'han anat dibuixant com a resposta a les necessitats dels mestres i de l'escola, i en la línia de la renovació pedagògica de Catalunya tant pel que fa a la Pedagogia activa com a l'estructura escolar.»

En el marc de la vuitena Escola d'Estiu, el 1980, Marta Mata parlà del Catalanisme a l'Escola; Eulàlia Vintró, de les lleis d'Educació, i la Directora General d'Ensenyament Primari, Sara Blasi, sobre el Programa Educatiu de la Generalitat.

La manca de llibertat sexual també es reflectí en els

continguts de diverses E.E. A la 6na., el 1978, hi hagué cinc xerrades sobre educació sexual (a banda del tema general, és clar, —l'escola dins el medi—), anatomia i fisiologia, anticoncepció, variacions de la sexualitat, pedagogia sexual i, per últim, taula rodona sobre feminisme. Les pel·lícules de cine-fòrum eren força adients: *Le Chaud Lapin*, *La Femme de Jean*, *La verdadera natura de Bernadette*, *Family Life...*

La ubicació durant les primeres E.E. fou variada: Reus, Escola Pax, i Facultat de Filosofia i Lletres. És, però, la Universitat Laboral el lloc que ens acollí durant més temps. La possibilitat de poder-s'hi quedar a dinar, i a pensió completa, eren els motius més importants en un temps poc propici als viatges a Barcelona, a Montblanc, a Falset...

Quines propostes s'elaboraren per tal de millorar l'escola en la primera època?

En aquest període inicial es féu, entre d'altres coses, una anàlisi profunda de l'Escola dins del Medi. L'estudi de l'entorn més proper centrà els primers debats. Es crearen grups de treball a diversos medis (rural, a l'Alt Camp; urbà i suburbà, a Reus i a Tarragona).

El guió de treball fou: la procedència cultural dels alumnes, la llengua, la classe social, l'estructura familiar dominant, la vida extrascolar i les condicions físiques del medi. Després d'aquesta anàlisi, es van fer propostes d'actuació a cada medi. El 1979, dins el tema general *Catalunya a l'Escola*, s'inicià una programació de l'Àrea d'Experiències basada en el medi on és ubicada l'escola.

Com s'ha procurat que aquestes propostes arribin a la societat

Qui pot ser millor difusor de les línies de discussió i de debat que els propis ensenyants assistents a les E.E.? El boca a boca, la distribució de les conclusions mitjançant el material escrit generat, els membres de l'organització de les E.E. assistint a tots els debats del moment... és molt més efectiu que alguns dels mitjans de comunicació de l'època, que procuraven desmitificar el que, cada estiu, era un veritable esdeveniment: el fet que un bon grup d'ensenyants, de manera voluntària i pagant de la seva butxaca les despeses generades, durant quinze dies de les seves vacances es reunissin per millorar l'ensenyament.

• *Durant la segona època (1980-1988)*

Reflexionàvem sobre el moment, amb continguts més pedagògics i potser no tan socials. El 1981 el tema general fou *La renovació pedagògica*, entesa com un estudi crític de les noves programacions del MEC i de la Generalitat (Cicle Inicial, i sobretot el projecte de programació de Ciències Socials aplicat a Catalunya); el 1984 es féu un estudi de la Reforma a l'Ensenyament Mitjà, de les propostes del MEC i de la Generalitat i dels Centres Experimentals de

Tronc Comú a l'Estat espanyol. El 1986 parlàrem de la Formació Permanent del Professorat a diferents països, i també a Catalunya.

L'obligació de les E.E. —imposada per la Generalitat— en el moment que es feren càrrec del Reciclatge de Català, oferí la possibilitat als mestres de cursar en 15 dies el que abans s'havia de fer durant tot un curs. Vist en la perspectiva del temps, l'E.E. donà un bon servei als mestres participants, però el moment es vivia amb bastant tensió: com si fos una Escola d'Estiu paral·lela.

Elaborant propostes

Tot i que els temes generals es coordinaven per tots els grups de mestres, a nivell de Catalunya, cada grup intentà donar el seu punt de vista "comarcal". Així, el 1981 (9na. E.E.), un conjunt de mestres de l'Alt Gaià presentà un àudio-visual de la comarca com a alternativa a la programació de Ciències Socials, i en Joan Aluja va fer un curs sobre les Ciències Socials a Primera Etapa centrat en les nostres comarques. El 1986 (14na. edició de l'E.E.), els coneixements significatius en el marc d'un nou disseny curricular de l'educació a Catalunya constituïren l'eix central del debat.

EL *Fracàs Escolar*, tema de molta actualitat encara, s'analitzà a l'escola d'estiu de 1982. El mètode de treball va ser innovador: cada professor de cada curs de l'E.E. es comprometé a parlar amb els seus alumnes sobre el fracàs escolar en la matèria que ell impartia; a banda hi hagué xerrades i grups de treball que parlaven del tema. Es van fer propostes per avançar: des d'analitzar llibres de text, fer seguiments dels alumnes, fer participar els pares, formació dels mestres...

El *Projecte Educatiu* va ser el tema general de l'E.E. de 1985 (13na.). No cal dir que encara ara és un tema vigent. També es van organitzar les Primeres Jornades dels Grups de Mestres, amb aquest mateix contingut. La participació dels ensenyants fou molt nombrosa.

Creem corrents d'opinió

Durant aquests anys hem seguit les directrius que ens marcà l'Administració, analitzant-les i proposant alternatives. Primerament, en l'inici de les competències de la Generalitat sobre l'ensenyament i més tard amb temes cabdals per a la primera reforma de l'ensenyament. El 1986 parlàrem de l'experimentació de la Reforma del Cicle Superior, ... però no s'ha arribat a fer, ja que s'ha topat amb una altra reforma.

• La tercera època (1988 fins a l'actualitat)

Reflexionem sobre el moment actual, i l'estiu de 1988 es fa un parèntesi i no se celebra l'E.E. Els ensenyants sortíem de diverses vagues i era un mal moment per posar-se a fer formació permanent "perquè sí". Els grups organitzadors de les E.E. decidiren, per separat, si feien o no l'E.E. a la respectiva comarca. El nostre grup decidí no

fer-la. Però sí que participà en el debat que s'inicià sobre el futur de les E.E. i de la Formació Permanent.

Era moment de canvi a les E.E.; passaren a tenir, la gran majoria, una durada d'una sola setmana. L'administració assumí la Formació Permanent i les E.E. són cada cop més del tipus tallers, monogràfics d'actualitat (Reforma); es fan sortides per conèixer millor les ofertes educatives... Però el gran debat comença amb la presentació el 1991, del Projecte 100 Mesures per a la Millora de l'Escola. Els Grups de Mestres de tota Catalunya dis-cutírem aquest projecte per fases, i en les jornades de finals de 1992, a Lloret, proposàrem recollir les experiències i propostes de millora educativa que hi hagués a Catalunya, sovint disperses i/o aïllades. També creguérem necessària una reflexió sobre els canvis socials i la necessitat que l'educació assumís els nous reptes que es plantejaven.

Elaborant propostes que incideixin en la societat

Prentem com a base les 100 mesures, cal que anem cap al CONGRÉS que reculli i difongui totes les experiències i propostes que es fan i en promogui de noves, que ofereixi àmbits de cooperació i intercanvi entre els qui vulguin promoure iniciatives i que enceti una reflexió col·lectiva amb aportacions positives per a la millora del sistema educatiu.

Fer un Congrés d'aquestes característiques:

- És possible, ja que hem demostrat que en condicions més adverses s'han dut a terme propostes de millora de l'escola.
- Val la pena l'esforç que suposa, perquè els resultats han de ser positius per a l'escola, ja que s'hi reflexionarà, s'hi faran propostes i s'hi implicarà tot el teixit social, tal com s'ha anat fent al llarg dels anys, perquè el seu resultat no quedi només sobre el paper.
- És necessari, perquè els MRPs agafin un cop més el protagonisme d'avantguarda que han tingut al llarg de la seva història, i que ja tenien en temps de la República i han heretat. Cal ser els protagonistes del moment actual de l'ensenyament.

Els MRPs hem de tenir algun paper en la transformació del Sistema Educatiu a Catalunya. Aquesta feina no és només de les institucions!

Des d'aquí us encoratgem a participar en el Primer Congrés dels MRPs de Catalunya.

Ara que tenim la paraula, aprofitem-la!
 CAP AL CONGRÉS!